

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

C. 3. Circa Ecclesiasticorum immunitatem in locatione rerum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

ta consensus Pontificis. ubi *Extravagans Ambrosio* fuerit recepta; quia sic ibi caveatur. Alienationes itaque huius conditionibus existentibus permittuntur: illis vero deficientibus, omnino prohibentur. Lege P. Valquez *tratt. de rebus c. p. 2. §. 2. dub. 13.* Barbof. *de pot. Episcop. p. 3. alleg. 95. n. 37.* Covar. l. 1. var. capit. 17. numero primo Bonac. *de contratt. d. 3. question. 8. punct. 4. numero septimo* Molinam *tratt. 2. d. 468.* Azor. p. 2. l. 9. cap. 1. *quest. 4.* Palao l. 2. d. vni. de immunit. Eccles. punct. 15. §. 2. a. n. 7.

17 *Translatio, rem fissa, aut concordia de rebus* Translatio, rem fissa, aut concordia de rebus ab ecclesia possessis fieri non potest abique quinque prefatis conditionibus, seu solemnitatibus. Quia tunc ius ab ecclesia acquisitum alienatur. Secus vero si hac de rebus, in quantum possessione ecclesia non existit. Quia tunc non alienatur, quod ecclesia habet: sed quod operatur sub alio iure, remittitur pro alicuius rei certae acquisitione. Rebus, in compend. alienat. numer. 21. *Quarta sum. bullar. v. alienatio num. 20. §. 43. limit. 12.* Bonac. *de contratt. d. 3. q. 8. punct. 4. n. 20.* Barbof. p. 3. *de potest. Episcop. alleg. 95. n. 63.*

18 *Si autem de concessione feudi, & emphyteus loquamur, si hac concedantur primo, non est dubium, servandas esse prefatas conditiones cap. 1. de his, que sunt a Pralato sine consensu Capituli.* Illis autem potius, dari potest feudum, & emphyteus in perpetuum, etiam heredibus extraneis. Covar. l. 2. var. capit. 17. numer. 4. §. 1. Inl. Clar. l. 4. sem. §. Emphyteus *quest. 6. num. 4.* Molina d. 469. concl. 1. Constat ex *Authent. de alienat. & emphyt.* Porro pro feudo, & emphyteus iam concessa renovanda, non sunt conditiones illae necessariae. Vt vero renovatio illius feudi, & emphyteus continuatio prioris alienationis reputetur, & non nova alienatio tres requiruntur conditiones. Prima, ut eodem modo concedatur, ac prius fuit concessa. Secunda, ut adsit evidens Ecclesiae utilitas in hac renovatione. Sicut adsit in concessione prima. Tertia, ut non sit res iterum in Ecclesia incorporata, quia per incorporationem omnino extinguitur primo alienatio, & res facta est Ecclesiae, ac si ab ea nunquam discessisset. Barbof. p. 3. *de potest. Episcop. alleg. 95. n. 33.* Praxis Episcop. l. 1. n. 32. Molina d. 468. concl. 8. Bonac. *de contratt. d. 3. q. 8. punct. 4. n. 30.*

19 *Inspatratum inter bona immobilia, vel saltem mobilia pretiosa est computandum unde si apud Ecclesiam existat, alienari a Rectore non potest, non servatis illis quinque conditionibus: illis vero servatis potest alienari quia nullibi specialis eius alienatio interdicatur. Moneo tamen per venitionem illius directe factam alienari non posse. Quia a pretio adquiri non potest cum sit quid spirituale. Potest autem vendi indirecte, vendita in hereditate, cum tale ius est annexum. Lambertini. l. 1. de inspatriation. p. 2. question. 3. a. 15. numer. 4.* Alienari etiam potest per donationem quia in hac nulla rebus Sacris irreuerentia irrogatur. Quae quidem donatio si fit Ecclesiae, vel loco p. o. non in liget Episcopi consensus: indiget vero, si laico fiat, c. p. quod autem, cap. illud de inspatriation. Lambertinus, *quest. 1. a. 2.* §. Molina iurista de primogen l. 1. cap. 24. *Esob. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.*

num. 13. ius vero sepulchri vendi non potest, quia est quid spirituale. Excepit nisi vendatur tanquam alicuius praedij accessorium hoc ius habentis.

20 *Deficiente causa legitima alienandi Ecclesiae bona, nulla est alienatio non solum in foro externo, sed & in conscientia, cap. sine exceptione 12. quest. 2.* Profecto res alienata abique legitima causa, vel debita solemnitate restituenda est Ecclesiae cum omnibus eius fructibus, & proventibus, expensis deductis. *Ecclesia de rebus. situta. Eccles. non alien. Molin. d. 468. concl. 6.* Valquez *quando episc. de rebus. c. 2. §. 2. dub. 15.* Bonac. *de contratt. d. 3. q. 8. punct. 4. n. 12.* Ecclesia vero non tenetur pretium reddere emptori, si mala fide contractus est celebratus quia ob delictum commissum pretio priuatur in Ecclesia utilitatem leg. iubemus, & *Authent. qui res C. de quando non Sacros. Eccles.* Et si ex eo contractu Ecclesia locupletior non sit facta, & si bona fide ex parte emptoris contractus fuerit celebratus quia tunc non Ecclesia, sed is, qui nomine Ecclesiae contraxit, tenetur emptori pretium reddere, ac indemnem servare. Secus vero si Ecclesia pretium retinet, vel locupletior ex contractu est facta: quia tunc ipsa tenetur. Molina, & Valquez ubi si Emptor autem in tali casu retinet rem Ecclesiasticam, aut eius fructus potest timore recompensationis pretij sibi reddendi, dum pretium sibi ab Ecclesia non redditur Valquez, & Bonac. citati.

CAPVT III.

Circa Ecclesiasticorum immunitatem in locatione rerum.

DVBIVM I.

An locatio rerum Ecclesiae possit, ad vitam alicuius geri si verosimili coniectura putetur, longo tempore non esse victurum?

21 *Ultra triennium res Ecclesiae locari non posse scilicet. 1. vidimus. Quia diuturna locatio videtur esse alienatio omnino prohibita. Unde sit absolute, locationem ad vitam locantis vel conducantis invalidam esse. Hac enim ex natura sua longi temporis durationi subicitur. Clemens. 1. de reb. Eccles. non alienand. Queritur autem an geri possit locatio ad vitam alicuius si verosimili coniectura putetur longo tempore non esse victurum?*

22 *Geri potest, v. g. si aliquis ita senex sit, vel adeo ob aegritudinem habitalem viribus debilis, ut prudens cuique breui obiturno appareat: quia sic fit computatio, & consideratio locatio. leg. Hereditatum ff. ad leg. Falcidiam Sic Covar. l. 5. var. o. 16. n. 3. Palao tom. 2. d. vni. de immunit. Ecclesiasticor. punct. 4. nam. 1. putat esse probabile.*

C 2

Minima

23
Ger. non
potest.

Minimè geri potest. Quia cum semper contingens sit, vitam illam longo tempore protrahi posse, & locatio cum vita pariter incedat, sic lanè extendi saltem sub dubio & contingentia pro longo tempore, quo in nullo modo licet. Ita Palao vbi. Molina iurista l. 1. de primog. c. 2. n. 18. Valg. opus de reditib. c. 2. §. 2. n. 23.

24
Hoc longe
verius esse
credo.

Hoc longe verius putarim esse. Ponamus enim, vitam decennio durare, in tali casu locatio non substat: alias dicendum esset, validam esse locutionem pro longo tempore factam contra expressam decisionem Cap. Nulli, & Clementi. 1. de reb. Eccl. non alienand. At quilibet locatio pro vita alicuius hoc periculum habet. Ergo quælibet est inualida, à principio enim debet inualidari, quia à principio totum illud tempus comprehendit.

D V B I V M II

An constitutio Extravag. Pauli 1. I. quæ incipit: Arbitraria, præscribens, res Ecclesiasticas non posse ultra triennium locari, sit ubique recepta?

25
Status quo
stamus.

Attenta Extravag. Pauli II. quæ incipit, Arbitraria, de reb. Eccl. non alien. haud possunt res Ecclesiæ ultra triennium locari, ita enim ibi cauetur sub excommunicatione, & aliis gravis simis poenis. Est autem inter Doctores controversia, num hæc constitutio sit vbi recepta.

26
Non est
vbi quo re-
cepta.

Vbi quoque recepta non est, sed ex stylo consulis docetur id est colligendum. Quia in aliquibus assolent res Ecclesiæ ultra triennium locari. Sæ Namur. sum. cap. 27. num. 150. Valg. tr. de reditib. cap. 2. §. 2. numer. 32. Sylvest. v. excommunicatio 7. numer. 83. Couat. l. 1. var. cap. 16. num. 6. Azor. p. 2. l. 2. c. 2. vers. quod attingit. & alij plures.

27
Vbi quo
recepta est.

Vbi quoque est recepta quoad poenam intrinsecam annulationis ibidem impositam, & quoad rem prohibitam: tamen quoad poenas extrinsecas excommunicationis, & privationis officiorum recepta non sit. Quia vbi hoc ubique comprobatur. Ita Molina Theol. tr. 2. l. 466. Rebel. de iust. p. 2. l. 14. questio. 5. Salcedo prati. cap. 71. sine Zencio collectan. 32. numer. 1. Quaranta v. Alienatio rer. Eccl. numer. 48. Tolet. l. 1. cap. 91. Cuius canon. 99. l. 1. cap. 8. num. 9. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 95. n. 49.

28
Hæc pro-
babilius.

Hanc sententiam probabiliorem esse non dubito, quam video pluribus Sacre Roræ decet omnibus esse firmatam. Lege Augustinum Barbozani citatum.

D V B I V M III.

An qui Ecclesiæ res locat alicui ad sex, vel novem annos clausula adiecta, ut tot sint locationes, quos sunt triennia, ut transactio primo triennio, pro tunc rem denovo locet: procedat, adversus Extravag. Ambrosii Constitutionem?

Non procedit. Quia inibi dantur plures locationes triennales, nec vlla ultra triennium extenditur. Ergo non procedit, contra prohibitionem. Sic Baldus cap. 1. §. si libellario, quibus modis feud. amittitur.

Procedit plane. Quia in Authent. de non alienand. §. quod autem in fine ubi agitur de emphyteusi, quæ ad vitam accipientis, & duas plures alias concedi poterat: dicitur, nullum esse pactum, quo concedens obligatur, sequentem successorem alius præterite, & rem in emphyteusim eidem concedere. Quia hoc nihil aliud est (inquit textus) quam per resolutionem, & machinationem serpentiari eis Emphyteusis, magis autem privationis Ecclesiasticarum agi rerum. Sed in nostro casu idem à fortiori militat, cum per illam machinationem multiplicatae locationis res Ecclesiastica ad longum tempus locetur, quid enim interest Ecclesiæ vni in ea locatione, an pluribus res Ecclesiæ longo tempore conduci? Ecclesiæ namque solum intentat, ne locatio ultra triennium fiat, quod certe fit tamen si diversis contractibus celebretur. Ita Cynus, Albert. Cardin. Anchar. Bartol. Alexand. & alij, quos refert, ac sequitur Couat. l. 2. var. cap. 16. numer. 4. Valac. de iure emphyteus. quest. 29. num. 15. Molina de iust. d. 466. sine Azor. p. 2. l. 9. c. 2. quest. 3. Valquez de reditib. l. 2. §. 2. num. 25. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 95. num. 17.

Cum his opinor. Nam huiusmodi contentio præsumitur fieri in fraude legis prohibentis conductum rem ultra triennium: unde irrita est, & inanis: sicut sunt omnia pacta in fraudem legis facta.

D V B I V M IV.

An Ecclesiæ possit, quæ secundo, vel tertio anno solet fructum reddere, possit, & ultra triennium locari statum de Pauli II. constitutione?

Potest quidem quia Pontifex non videtur intendisse signare triennium temporis, sed fructuum: tria enim fructuum collectio est, quæ conductorem poterat invitare ad possessionem Ecclesiasticam locandam, ut sic sterilitas (si forte contingeret) vnius anni aliorum ubertate compensaretur.

Seet. II. de Immunit. Templor. 31

retur. Sic Navar. comment. de alienat. rer. Eccl. num. 21. & 22. Conar. l. 2. var. cap. 16. num. 6. Gutier. l. 1. canon. 99. c. 8. num. 12. Quaran. v. Alienatio rer. Eccl. num. 18. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 95. num. 4.

Non potest. Quia in Extrauag. Ambitiosa, de reb. Eccl. non alien. absolute dicitur res Ecclesie ultra triennium locari non posse, nec una apponitur limitatio. At non apparet inibi, videntiam coniectari possit, Pontificem non intendisse signare temporis, sed fructuum triennium: imo potius videtur temporis triennium intendisse signare, nam temporis longitudo proximior est alienationi, quam curat Pontifex prohibere. Et quidem si intendet signare fructuum triennium proculdubio exponeret. Ita Doctores quidam, nec improbabili.

Primam tamen sententiam tot Doctorum placito roboratam mihi eligenda duxi. Quæ quidem emphyteutæ confirmatur exemplo. Non enim hic cadit in commissum, si triennium non soluit pensionem annexam rei, quæ vicis tantum fructus triennium reddit, ut ex Iacone, Baldo, & Alexandro probant Azorius & Couarrubias citati.

DVBIVM V.

An facta locatio ultra triennium, firma sit, qua parte triennium comprehenditur, licet sit in firma, & irrita, qua parte excedit?

Firma est, qua parte triennium comprehenditur, quia in hac locazione bene potest separari tempus permissum triennij ab alio tempore prohibito. Nam esto vnica locatio materialis sit, & vnicum pretium pro toto illo tempore expositum: diuidi tamen pro rata cuiuslibet triennij potest. At quoties vtile ab inutili potest separari, vtile per inutile non vitatur ex Reg. vtile, de Reg. iur. in 6. Et leg. i. §. sed si mihi, ff. de verb. obligat. Sic post Baldum decian. Paulum, & alios Molina de primogen. l. 1. c. 2. num. 28. Molina nosse tr. 2. d. 467. Tuschus v. locatio, concl. 406. Rebecq. de iust. p. 2. l. 14. g. 6. Quaran. v. Alienatio rer. Eccl. num. 18. Barbosa p. 3. de potest. Episcop. alleg. 95. num. 15. Gamma de 390. n. 3.

Firma non est ex ea parte, sed in totum vitatur, quia Ambrosius de non alienand. Emphyteutis prohibet dari emphyteutis ultra tres vitas, & subdit, Aliiter dari nullo permissimus modo, neque sic habere aliquod robur sequimur. At in Extrauag. Ambitiose, factur Pontifex. Locationem ultra triennium factam nullius omnino esse roboris, & momenti: dictio autem illa omnino inditincte omnes annos comprehendit. Cum ergo locatio triennalis permisa sit a lege, & reprobata ea, quæ longior est, efficitur sanè ut ea, quæ tempus illud præscriptum excedit omnino sit irrita, vitians vitæ triennale permissam loca-

tionem. Ita Couar. l. 2. var. cap. 16. num. 5. Valac. de iure emphyt. q. 29. n. 15. Mantie me tacit. & ambig. conueniunt. 10. l. 1. §. 1. ut. 5. Cald. Perei de resol. emphyt. c. 2. n. 30. Azor. p. 2. l. 7. c. 10. g. 4. Bonac. de cour. d. 3. g. 8. pun. 4. n. 32. Valq. de reditib. c. 2. §. 2. m. 28. & 29.

Hanc sententiam probabiliorē esse iudico, in cuius probationem fortioritur argumentatio, nam ad rationem, qua Doctores hi nituntur, haud difficile poterit responderi, textus relatos intelligendos esse non de toto tempore, sed de tempore inutili. Itaque hanc rationem efficacem adiucio desumptam ex his, quæ communiter in contractu locationis succedunt. Qui enim pro tempore diuturno possessionem conducit, minoris accipit, quam si pro breui tempore acciperet, ut experientia compertum est. At quoties contrahentes non celebrarent contractum eodem tempore permissio, ac celebrant, cum extra tempus permissum contrahunt, inualidus est contractus quoad totum tempus, ut ex Bart. & aliis probat Molina de primogen. c. 21. num. 28. nosse Molina d. 467. & Couar. l. 2. var. c. 16. num. 5. Ergo absolute dicendum est contractum locationis rerum Ecclesiasticarum ultra triennium neque pro triennio valere. Et quidem vtile per inutile non vitatur (ingenuè fateor) quando separabilia sunt: at in casu præsentis sunt separabilia; quia non eodem pretio locares ad breue tempus ac locas ad longum.

DVBIVM VI.

An mandatum ad locandum, ultra triennium possit extendi?

Non solum locatio ultra triennium, sed & mandatum ad locandum ultra triennium extendi non potest. Quia alias fieret fraus legi, si facultatem haberes ad res Ecclesiasticas ultra triennium locandas. Sic Cod. var. l. 2. var. c. 16. n. 6. Azor. p. 2. l. 9. c. 2. g. 5. Potest extendi, valere, inquam, mandatum procuratori concessum, ut finita prima locazione, aliam, & aliam eiusdem possessionis, prout sibi videbitur, faciat. Quia non conceditur facultas locandi rem ultra triennium, sed ad plura triennia successine rem locandi, quod nullo iure prohibetur. Ita Molina l. citata tr. 2. d. 466. sine Palao to. 2. d. vii. de Ecclesiasticor. immuni. pun. 4. n. 9.

Hanc sententiam probabiliorē esse iudico. Nam si tu, qui rerum Ecclesiasticarum administrator es, potestatem habes locandi eas locationibus triennialibus successinis: ita poteris alteri vices tuas concedere. Durum namque apparet, quolibet triennio te obligatum esse mandatum renouare. Valet ergo quoties illud non renouas.

DVBIVM VII.

An fructus, & proventus Beneficiati quorumque ipse habet dominium possint locari in longum tempus, v.g. pro tota sua vita stante Extravag. Ambitiosa?

⁴¹ Non potest. Quia in ea Extravag. prohibetur alienatio, ac locatio ultra triennium omnium Ecclesiasticarum rerum

immobilium, & pretiosorum mobilium quae servando servari possunt. At sub bonis Ecclesiasticis non solum bona Ecclesiae, sed propria Beneficia comprehenduntur. Ergo ea non possunt ultra tempus praeteritum locare. Ita enim particula *Quae servando servari possunt*, non potest intelligi de fructibus beneficiorum nondum collectis, hi namque diu nequeunt, quod non possunt servari. Sic Ginn. decis. 390. num. 6 & decis. 156. num. 1. Barbo. p. 3. de potest. Episcop. alleg. 95. n. 10. Gutierrez l. prim. canon. 99. c. 8. num. 14. Bonacin. de contr. feudi, d. 5. q. 3. pun. 4. num. 32.

⁴² Potest omnino. Quia decisio Extravag. Ambitiosa ex illius proemio est delimitanda cum generale sit legi ex Rubrica, sub qua collocatur, accipere interpretationem, quod ad leg. 1. v. *Prætorio C. Ne liceat terro provocare ibi*. Bald. & plures exornat Alexand. lege prima ff. si certum petatur num. 3. At in proemio manifestum est de solis bonis Ecclesiae Extravagantem loqui, inquit in *Immobilia, & mobilia pretiosa Deo dicata*, ex quibus Ecclesia regitur, & Administratio alimonia venduntur. En qualiter de bonis Ecclesiarum loquatur, non de rebus propriis beneficii, ac dignitatis. Ita Couar. l. 2. var. cap. 16. n. 6. Molina l. 1. de prim. cap. secund. num. 27. Molina noster tract. secund. d. 466. post medium Valquez opus. de reddit. cap. 2. §. 2. num. 31. & 34. Azor. p. 2. l. 9. cap. secund. quest. 7. Spectato iure communi, & alij plures.

⁴³ Verius hoc mihi. Verior mihi sententia haec, licet enim in decreto generalis prohibitio adiciatur omnium rerum & bonorum Ecclesiasticorum per antonomasiam solum bona Ecclesiae, bona Ecclesiastica nuncupantur. Profecto illa generalis prohibitio debet intelligi iuxta constitutionis proemium, quae est de rebus Deo dicatis.

CAPVT IV.

Circa Ecclesiasticorum bonorum immunitatem alienationis.

DVBIVM VII.

Pecunia, quae ab aliquo destinata est ad emptionem bonorum stabilium intelligiturne sub nomine boni stabilis non alienari?

⁴⁴ Illius scilicet. 1. Ecclesiastica bona immobilia pretiosa, quae servando servari possunt, inalienabilia esse, in iuris canonibus à iure statuitur. Porro pecunia sub rebus mobilibus pretiosis non computatur. Quia vltimò quotidiano deseruit, & ad illam est destinata, neque servata vltimò finem patit. Quæritur vero, an si destinata sit à quocunque ad emptionem bonorum stabilium, verbi gratia censuum, praediorum, vel pretiosorum mobilium, sub nomine boni stabilis, vel mobilis pretiosi intelligatur? Intelligitur quidem nec alienari ab ecclesia potest. Quia in hoc casu ratione huiusmodi destinationis, loco rei stabilis, aut mobilis pretiosae succedit. Sic Azor. p. 2. l. 9. c. 1. quest. 5. Barbo. p. 3. de potest. Episcop. alleg. 95. n. 4. Bonac. d. 3. de contr. locat. q. 8. pun. 4. numer. 2.

⁴⁵ Non intelligitur. Quia talis destinatio, quae nondum executioni est tradita, à destinantis voluntate pendet, quae mutari potest, & pecunia illa dum res stabili aut mobilis pretiosa non capitur vltimò quotidiano potest licite deseruire, & absumi. Ita Docti vni, quos consultui. Palao 10. 2. d. vni. de Ecclesiasticis, in. m. n. pun. 15. §. 1. n. 5. Valq. de reddit. c. 2. §. 2. num. 47.

⁴⁷ Ego quidam existimo veram primam sententiam esse solum, quando destinatio pecuniae habet ortum ex eo, quod à testatore ad illum effectum relicta fuit, vel ex re aliqua immobili processerit vel pretiosa ipsius Ecclesiae, quae ut renouaretur, vendita fuit. In his ergo verum est subrogari pecuniam loco rei immobilis. Idem iuris est de pecunia, quae Monialibus in dote traditur. Quia ex voluntate donantis censetur data monasterio, quae pro Monialis sustentatione perferret. Aliae vero destinationes omnino videntur accidentarias, neque pecuniae conditionem mutant.